

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ||

വനവാസേ ക്ലേശം വർണയതാ ശ്രീരാമേണ സീതായാസ്ത്ര
ഗമനാനിവാരണം

സ ഏവം ബ്രുവതീം സീതാം
ധർമജ്ഞാം ധർമവത്സലഃ |
ന നേതും കൂരുതേ ബുദ്ധിം
വനേ ദുഃഖാനി ചിന്തയൻ || 2.28.1 ||

സാന്ത്യയിത്യാ തതസ്താം തു
ബാഷ്പദുഷിതലോചനാം |
നിവർതനാർഥേ ധർമാത്മാ
വാക്യമേതദുവാച ഹ || 2.28.2 ||

സീതേ മഹാകുലീനാസി
ധർമേ ച നിരതാ സദാ |
ഇഹാചരസ്യ ധർമം ത്വം
യഥാ മേ മനസഃ സുഖം || 2.28.3 ||

സീതേ യഥാ ത്യാം വക്ഷ്യാമി
തഥാ കാർയം ത്വയാബലേ |
വനേ ദോഷാ ഹി ബഹവോ
വസതസ്താൻ നിബോധ മേ || 2.28.4 ||

സീതേ വിമുച്യതാമേഷാ
 വനവാസകൃതാ മതിഃ |
 ബഹുദോഷം ഹി കാന്താരം
 വനമിത്യഭിധീയതേ || 2.28.5 ||

ഹിതബുദ്ധ്യാ ഖലു വചോ
 മയൈതദഭിധീയതേ |
 സദാ സുഖം ന ജാനാമി
 ദുഃഖമേവ സദാ വനം || 2.28.6 ||

ഗിരിനിർത്ഥാരസംഭൂതാ
 ഗിരിനിർദരിവാസിനാം |
 സിംഹാനാം നിനദാ ദുഃഖാഃ
 ശ്രോതും ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.7 ||

ക്രീഡമാനാശ്ച വിസ്രബ്ധാ
 മത്താഃ ശൂന്യേ തഥാ മൃഗാഃ |
 ദൃഷ്ട്യാ സമഭിവർത്തന്തേ
 സീതേ ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.8 ||

സഗ്രാഹാഃ സരിതശ്ചൈവ
 പങ്കവത്യന്തൂ ദുന്തൂരാഃ |
 മത്തൈരപി ഗജൈർനിത്യ-
 മതോ ദുഃഖതരം വനം || 2.28.9 ||

ലതാകണ്ടകസങ്കീർണാഃ
 കൃകവാകൂപനാദിതാഃ |
 നിരപാശ്ച സുദുഃഖാശ്ച
 മാർഗാ ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.10 ||

സുപ്യതേ പർണശയ്യാസു
 സ്വയംഭഗ്നാസു ഭൂതലേ |
 രാത്രിഷു ശ്രമവിന്നേന
 തസ്മാദ് ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.11 ||

അഹോരാത്രം ച സന്തോഷഃ
 കർതവ്യോ നിയതാത്മനാ |
 ഫലൈർവൃക്ഷാവപതിതൈഃ
 സീതേ ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.12 ||

ഉപവാസശ്ച കർതവ്യോ
 യഥാ പ്രാണേന മൈഥിലി |
 ജ്വാലാരശ്ച കർതവ്യോ
 വൽകലാംബരധാരണം || 2.28.13 ||

ദേവതാനാം പിതൃണാം ച
 കർതവ്യം വിധിപൂർവകം |
 പ്രാപ്താനാമതിഥീനാം ച
 നിത്യശഃ പ്രതിപൂജനം || 2.28.14 ||

കാർയസ്സീരഭിഷേകശ്ച
 കാലേ കാലേ ച നിത്യശഃ |
 ചരതാം നിയമേനൈവ
 തസ്മാദ് ദുഃഖതരം വനം || 2.28.15 ||

ഉപഹാരശ്ച കർതവ്യഃ
 കൂസുമൈഃ സ്വയമാഹൃതൈഃ |
 ആർഷേണ വിധിനാ വേദ്യാം
 സീതേ ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.16 ||

യഥാലബ്ധേന കർതവ്യഃ
 സന്തോഷസ്തേന മൈമിലി |
 യതാഹാരൈർവനചരൈഃ
 സീതേ ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.17 ||

അതീവ വാതസ്തിമിരം
 ബുഭുക്ഷാ ചാതി നിത്യശഃ |
 ഭയാനി ച മഹാന്ത്യത്ര
 തതോ ദുഃഖതരം വനം || 2.28.18 ||

സരീസ്യപാശ്ച ബഹവോ
 ബഹുരുപാശ്ച ഭാമിനി |
 ചരന്തി പഥി തേ ദർപാത്
 തതോ ദുഃഖതരം വനം || 2.28.19 ||

നദീനിലയനാഃ സർപാ
 നദീകുടിലഗാമിനഃ |
 തിഷ്ഠന്ത്യാവൃത്യ പന്മാന -
 മതോ ദുഃഖതരം വനം || 2.28.20 ||

പതംഗാ വൃശ്ചികാഃ കീടാ
 ദംശാശ്ച മശകൈഃ സഹ |
 ബാധന്തേ നിത്യമബലേ
 സർവം ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.21 ||

ദ്രുമാഃ കണ്ടകിനശ്ചൈവ
 കുശാഃ കാശാശ്ച ഭാമിനി |
 വനേ വ്യാകുലശാഖാഗ്രാ -
 സ്തേന ദുഃഖമതോ വനം || 2.28.22 ||

കായക്ലേശാശ്ച ബഹവോ
 ഭയാനി വിവിധാനി ച |
 അരൺയവാസേ വസതോ
 ദുഃഖമേവ സദാ വനം || 2.28.23 ||

ക്രോധലോഭൗ വിമോക്തവ്യൗ
 കർതവ്യാ തപസേ മതിഃ |
 ന ഭേതവ്യം ച ഭേതവ്യേ
 ദുഃഖം നിത്യമതോ വനം || 2.28.24 ||

തദലം തേ വനം ഗത്യാ
 ക്ഷേമം നഹി വനം തവ |
 വിമൃശന്നിവ പശ്യാമി
 ബഹുദോഷകരം വനം || 2.28.25 ||

വനം തു നേതും ന കൃതാ മതിർയദാ
 ബഭൂവ രാമേണ തദാ മഹാത്മനാ |
 ന തസ്യ സീതാ വചനം ചകാര തം
 തതോബ്രവീദ് രാമമിദം സുദുഃഖിതാ || 2.28.26 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ||